

ROCCZ
RÍK
LTA
BTAS
 KÍ

30 EDUKACJA
W SPOŁECZEŃSTWIE
WIELOKULTUROWYM

ROCZNIK
LUBUSKI

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

ROCZNIK
LUBUSKI
Tom XXX, część I

EDUKACJA W SPOŁECZEŃSTWIE
WIELOKULTUROWYM

Pod redakcją Bohdana Halczaka i Bogumiły Burdy

Zielona Góra 2004

REDAKTOR NACZELNY

Bogdan Idzikowski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Marian Eckert, Krystyna Ferenz,
Leszek Gołdyka, Edward Hajduk,
Zbigniew Izdebski, Tomasz Jaworski,
Barbara Kołodziejska, Jan Kurowicki,
Wojciech Sitek (Wrocław), Wojciech Strzyżewski,
Andrzej Toczewski, Zdzisław Wołk
Sekretarz: Ewa Narkiewicz-Niedbalec

RECENZENCI

dr hab. Grażyna Pańko, prof. UWr
dr hab. Wojciech Strzyżewski, prof. UZ

REDAKCJA WYDAWNICZA

Ewa Raczyńska-Patalasowa

KOREKTA I TŁUMACZENIA STRESZCZEŃ

Bogumiła Husak

SKŁAD KOMPUTEROWY

Anna Myśliwa

PROJEKT OKŁADKI

Witold Michorzewski

ISSN 0485-3083

Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych,
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego oraz Uniwersytet Zielonogórski

Copyright©by Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2004

Druk: Zakład Poligrafii Uniwersytetu Zielonogórskiego

SPIS TREŚCI

WSTĘP (Bogumiła Burda i Bohdan Halczak)	9
I. STUDIA	
BOGUMIŁA BURDA, Kształtowanie świadomości historycznej (regionalnej) na pograniczu zachodnim po 1945 roku – rozważania teoretyczne.....	13
ROMAN DROZD, Szkolnictwo ukraińskie w Polsce w latach 1944–1989 – próba periodyzacji	25
STEFAN DUDRA, Nauczanie religii prawosławnej jako element wielokulturowości Środkowego Nadodrza	39
BOHDAN HALCZAK, CZESŁAW OSEKOWSKI, Stereotyp Łemka w świadomości zielonogórskich studentów	51
ALEKSANDRA JAWORNICKA, Tożsamość narodowa młodych Polaków na Ukrainie i Ukraińców w Polsce	61
ROMAN MACIEJ JÓZEFIAK, „Fenomen łużycki” – społeczność serbołużycka po II wojnie światowej	71
ANDRZEJ KSENICZ, Możliwości wykorzystania elementów literatury łemkowskiej w polskiej szkole	77
EUGENIUSZ MIRONOWICZ, Szkolnictwo białoruskie w Polsce po II wojnie światowej	89
BERNADETTA NITSCHKE, Szkolnictwo dla mniejszości niemieckiej w Polsce w latach 1945–1989	103
TOMASZ NODZYŃSKI, „Gazeta Polska” wobec ludności niemieckiej i żydowskiej w Poznańskim w 1848 roku	113

MIROSLAW PECUCH, Wpływ szkolnictwa na procesy akulturacji, asymilacji i rekulturacji Łemków	131
RYSZARD RAUBA, Róża Luksemburg – postać zagubiona w wielokulturowości	141
ROBERT SKOBELSKI, „Polski październik” 1956 roku a polityka władz Czechosłowacji wobec polskiego szkolnictwa mniejszościowego na Zaolziu w latach 1957–1959	155
KAJETAN SUDER, Szkolnictwo Serbów Łużyckich w Niemczech	165
MAREK SYRNYK, Nauczanie języka ukraińskiego w Polsce po roku 1989	179

II. ARTYKUŁY PRZYCZYNKARSKIE

ZYGMUNT KOWALCZUK, Fotografia	191
PIOTR KRYCKI, Polsko-niemieckie szkolnictwo mieszane. Refleksje absolwenta	193
WILHELM I ANDRZEJ SKIBIŃSCY, Reemigranci polscy z pogranicza Ukrainy i Rumunii po 1945 roku na Ziemi Lubuskiej	199
WŁADYSŁAW STRUTYŃSKI, Polska oświata na Ukrainie	207
OLEG ŚLUSAR, Nauczanie języka polskiego na Uniwersytecie Czerniowieckim im. J. Fedkowycza	213
MIECZYSLAW WOJECKI, Szkolnictwo uchodźców politycznych z Grecji w Polsce po roku 1950	217

III. RECENZJE I OMÓWIENIA

<i>Edukacja w procesie integracji europejskiej</i> , red. Hanna Konopka, Białystok 2003 (Małgorzata Szymczak)	227
<i>Transgraniczność w perspektywie socjologicznej</i> , tom I, <i>Teorie, studia, interpretacje</i> , tom II, <i>Komunikaty i komentarze</i> , red. Maria Zielińska, Zielona Góra 2003 (Bohdan Halczak)	231
<i>Zespół pałacowo-parkowy w Dąbroszynie</i> , tom 1, <i>Kościół w Dąbroszynie. Panteon chwwały rodów szlachty dąbroszyńskiej</i> , Gorzów Wlkp. 2003 (Adam Górski)	234
INFORMACJA O AUTORACH	239

INHALTSVERZEICHNIS

EINLEITUNG (Bogumiła Burda und Bohdan Halczak)	9
I. STUDIEN	
BOGUMIŁA BURDA, Gestaltung historischen (regionalen) Bewusstseins auf dem westlichen Granzgebiet Polens nach 1945 – theoretische Überlegungen	13
ROMAN DROZD, Ukrainisches Schulwesen in Polen in den Jahren 1944–1989 – Periodisierungsversuch	25
STEFAN DUDRA, Orthodoxer Religionsunterricht als Element der multikulturellen Gesellschaft des Mittel-Oder-Gebietes	39
BOHDAN HALCZAK, CZESŁAW OSEKOWSKI, Lemkosstereotypen in der Sicht der Grünberger Studenten	51
ALEKSANDRA JAWORNICKA, Nationale Identität junger Polen in der Ukraine und Ukrainer in Polen	61
ROMAN MACIEJ JÓZEFIAK, „Das sorbische Phänomen“ – die sorbische Gesellschaft nach dem zweiten Weltkrieg	71
ANDRZEJ KSENICZ, Verwendungsmöglichkeiten von Fragmenten der Lemkosliteratur in polnischen Schule	77
EUGENIUSZ MIRONOWICZ, Weißrussisches Schulwesen in Polen in den Jahren 1944–1989	89
BERNADETTA NITSCHKE, Schulwesen für deutsche Minderheit nach dem zweiten Weltkrieg	103
TOMASZ NODZYŃSKI, Stellungnahme der Zeitung „Gazeta Polska“ zu deutscher und jüdischer Bevölkerung in Posenkreis im Jahre 1848	113

MIROSLAW PECUCH, Einfluss des Schulwesens auf Akkulturations-, Assimilations- und Reakkulturationsprozesse der Lemkos	131
RYSZARD RAUBA, Rosa Luxemburg als eine in multikultureller Gesellschaft verlegene Person	141
ROBERT SKOBELSKI, „Der polnische Oktober“ 1956 und Politik der tschechoslowakischen Regierung gegen polnisches Minderheitsschulwesen auf dem sog. Zaolzie-Gebiet in den Jahren 1957–1959	155
KAJETAN SUDER, Lausitzer Schulwesen in Deutschland	165
MAREK SYRNYK, Ukrainischunterricht in Polen nach 1989	179

II. BEITRÄGE

ZYGMUNT KOWALCZUK, Photographie	191
PIOTR KRYCKI, Deutsch-polnische Schulprojekte. Reflektionen eines Absolventen	193
WILHELM I ANDRZEJ SKIBIŃSCY, Polnische Reemigranten aus ukrainisch- -rumänischem Grenzgebiet nach 1945 auf dem Lebusser Land	199
WŁADYSŁAW STRUTYŃSKI, Polnisches Bildungswesen in der Ukraine	207
OLEG ŚLUSAR, Polnischunterricht an der Czernowitzer J. Fedkowicz-Universität	213
MIECZYSLAW WOJECKI, Schulwesen politischer Flüchtlinge aus Griechenland in Polen nach 1950	217

III. REZENSIONEN UND BESPRECHUNGEN

<i>Bildung im europäischen Integrationsprozess</i> , Hrsg. Hanna Konopka, Białystok 2003 (Małgorzata Szymczak)	227
<i>Grenzüberschreitende Aktivitäten in soziologischer Sicht</i> , Band I, <i>Theorien</i> , <i>Studien, Interpretationen</i> , Band II, <i>Beiträge und Kommentare</i> , Hrsg. Maria Zielińska, Zielona Góra 2003 (Bohdan Halczak)	231
<i>Schloss-Park-Komplex in Dąbroszyn (Tamsel)</i> , Band 1, <i>Die Kirche in</i> <i>Dąbroszyn (Tamsel). Grabdenkmäler der Tamseler Schlachta familien</i> , Gorzów Wlkp. 2003 (Adam Górski)	234
INFORMATIONEN ÜBER AUTOREN	239

WSTĘP

Rok 2004 będzie bardzo ważny zarówno dla nas, Polaków, jak i dla narodów Europy Środkowowschodniej. Znajdziemy się w zjednoczonej Europie. Fakt ten stwarza ogromne szanse dla naszego kraju i dla innych państw. Istnienie obok siebie różnych kultur, narodowości, wyznań, języków oznacza nieuchronnie powstanie problemów, które trzeba rozwiązywać. Kurczący się świat często się przyczynia do zanikania odrębności etnicznych, choć nie religijnych czy też społecznych. Szkoła jest miejscem, gdzie od wieków stykały się różne grupy społeczne, językowe, religijne i narodowościowe. Jej zadaniem jest stworzenie wśród młodych ludzi klimatu tolerancji i akceptacji, bez narastającej agresji, wrogości, konfliktów, uprzedzeń i antagonizmów.

Zjawisko wielokulturowości funkcjonuje w życiu społecznym naszego kontynentu, zwłaszcza na pograniczach – m.in. polsko-niemieckim, polsko-białoruskim, polsko-ukraińskim, polsko-czeskim, a także ukraińskorumuńskim. Obok nas żyją ludzie o odrębnych kulturach, mający odmienne doświadczenia historyczne. Termin *pogranicze* jest różnie definiowany. Był on przedmiotem badań socjologów, politologów, historyków, etnografów, filozofów, ekonomistów i kulturoznawców. Nie ulega wątpliwości, że proces jednoczenia się Europy nie oznacza zaniku zjawiska pogranicza. Istniejące na pograniczach problemy, zwłaszcza w zakresie kształtowania świadomości historycznej, samoidentyfikacji regionalnej, rozwiązywania kwestii organizacyjnych szkół i nauczania języka przodków, utrzymania więzi kulturowych, a także wzajemnego poszanowania dziedzictwa kulturowego, znalazły odzwierciedlenie w prezentowanych na łamach oddawanego do rąk czytelników „Rocznika Lubuskiego”.

Edukacja w społeczeństwie wielokulturowym oprócz problemów stwarza możliwości rozwoju kontaktów kulturalnych, kształtowania postawy tolerancji wobec odmiennych kultur. Umożliwia formowanie w świadomości młodych ludzi postawy zrozumienia dla problemów innych społeczności. Sprzyja powstaniu tożsamości regionalnej, która nie stoi w sprzeczności z tożsamością narodową czy też europejską.

Redaktorzy